

Un congrés que es vol normalitzador

Perquè parlar català siga normal, a Poblet, lingüistes i polítics llancen el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, un debat intens on s'estudiarà la situació de l'idioma, inserit en tots els aspectes de la nostra realitat com a país.

J. FRANQUET i J. CASTELLO

La gent de l'Espluga del Francolí i els turistes que, com cada dia festiu, admiraven les pedres monumentals del monestir de Santa Maria de Poblet, veien una mica admirats com, diumenge passat, 30 de juny, autoritats, polítics, filòlegs i grups d'entusiastes s'apressaven a entrar al saló on es feia la presentació oficial del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

Enmig d'un aire de festa, que barrejava el protocol amb l'ambient típic dels aplecs patriòtics, el caràcter una mica casolà de tot el conjunt quedava justificat pel fet que es tractava d'un esdeveniment inspirat, sobretot, pel desig de «cridar» cap a dins. No debades, Antoni Maria Badia i Margarit, rector de la Universitat de Barcelona i president del Congrés, afirmava en el seu discurs de presentació: «la normalització sociològica de la llengua catalana topa encara amb obstacles molt importants». I, també: «en considerar els problemes d'ús lingüístic que ens afecten avui, arribem a la ferma conclusió que la nostra societat ha de proferir un altre gran *crit*. Molt diferent del de 1906, certament, perquè les circumstàncies són ben altres avui, però tan *crit* com aleshores».

Lingüistes 2, polítics 1

En primera fila de la presidència de l'acte hi havia, a més de l'abat de Poblet, Maur Esteve, que féu la salutació de benvinguda, i del doctor Badia, els representants de les institucions dels diferents països afectats per la convocatòria. Catalunya hi era

representada al més alt nivell, pel president de la Generalitat, Jordi Pujol. Però no hi havia ni el president de la Generalitat valenciana, Joan Lerma —socialista— ni el del Consell Insular de Balears, Gabriel Canelles —de la Coalició Popular—, ni tampoc Marraco, president de la Diputació General d'Aragó, malgrat que tots ells han acceptat el patrocini honorífic del Congrés.

Badia i Margarit, en un parlament extens, féu història dels guanys i de les dificultats de la llengua catalana, durant els darrers vuitanta anys, i acabà afirmant: «ens sentim forts per arrossegar, part de dins, els pusil·lànimes, els peresosos i els indecisos. Al costat nostre, per convèncer els no catalanoparlants que n'esdevinguin. Perquè de fora estant se'ns respecti. Perquè puguem representar el paper que la història ens té reservat en el concert de les llengües i cultures d'arreu del món. I ens sentim forts perquè confiem en la força d'un poble en marxa, però també perquè sabem que tenim al darrere, prestant-nos suport, les nostres institucions públiques.»

Parlaren després els coordinadors generals de les àrees científiques, que van exposar les línies bàsiques dels seus programes de treball. Tot seguit, Josep Espar, secretari general del Congrés, va llegir el calendari d'activitats congressuals, l'estructura organitzativa i la tasca de les comissions de projecció interior i exterior.

Gosar dir Països Catalans

Els parlaments dels polítics, molt esperats, van oscil·lar entre les caute-

Una imatge de la tribuna

les dels uns i la sinceritat, aparentment ingènua, dels altres. Sens dubte, els qui més entusiasme —reflectit en aplaudiments— despertaren van ser els representants de l'Alguer i d'Aragó.

Carlo Sechi, conseller de cultura alguerès, en representació del síndic Enric Llofredo, féu esclatar totes les mans (tret de les Baltasar Vives, representant valencià) en tancar la seua salutació amb la fórmula «¡Visca els Països Catalans! ¡Visca el poble català!». Roc Rossell, conseller de Cultura i Educació d'Andorra, va afirmar: «El nostre Principat comparteix plenament les inquietuds dels altres Països Catalans», després d'haver establert les diferències entre l'Andorra —pobra, aïllada i indiferent a la cultura— de 1906 a la d'avui mateix, que ja pot plantejar-se la salvaguarda de l'idioma com un afer primordial.

Abans que ells dos, havia parlat Joan Becat, en nom de Guy Malé, Conseller general dels Pirineus Orientals. Afirmà els avanços que actualment es fan a Catalunya Nord per afiançar els drets de la llengua catalana, especialment en l'ensenyança.

Un director general de la Conselleria de Cultura balear, Pere de Mun-

taner, duia la representació d'aquell govern. Féu clares afirmacions de catalanitat i remarcà la importància que, en el Primer Congrés, tingué la iniciativa del canonge Antoni Maria Alcover. Referint-se al present, declarà: «el govern que tenc l'honor de representar no regatejarà esforços per a la dignificació de la cultura catalana».

Lerma saluda al Congrés

La Generalitat valenciana estava personificada en un altre director general, Baltasar Vives Monjo, de la Conselleria de Cultura, el qual va trametre «les salutacions cordials» del president Joan Lerma i digué després: «Vull afegir només que, com ha dit el president del Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, una vegada reconeguda la seua oficialitat per part dels Estatuts d'Autonomia de Catalunya, València i les Illes Balears, cal ara que les actituds, la voluntat i els usos lingüístics del cos social facen possible

Jordi Vicent

Yoghourt a la carta.

Tot i que et sorprengui. El sabor Yoghourt Danone millora gairebé tots els plats que tu prepares. Amanides, postres, carns, peix... Perquè reemplaça avantatjosament tant la llet com la crema de llet. I, altrament és més sanítós.

Descobreix ara la cuina amb Yoghourt. Tramet 10 tapes de qualsevol Danone junt amb les teves dades personals a l'Apartat de Correus nº 1.500, de Barcelona i rebràs a casa teva mateix, contra reembossament de 350 pessetes, el llibre "Yoghourt a la carta".
Bon profit.

DANONE

Baltasar Vives, representant de la Generalitat valenciana

/ Jordi Vicent

la normalització plena. I és per això que desitgem que aquest Segon Congrés assolisca els objectius que els coordinadors ens han exposat tan sentidament i clara, i puguem arribar el més aviat possible a la plena normalització lingüística, en tots els àmbits i registres d'ús de la nostra societat».

El següent orador, Josep Bada Pannillo, conseller de Cultura i Educació de la Diputació General d'Aragó, va parlar en català —és natural de Favara de Matarranya—. Per motius històrics, digué, «el català és una parla tan genuïna per a Aragó com ho puguem ser la *fabla* aragonesa i més genuïna si cap que el castellà». Tot reconeixent que l'actitud més generalitzada, a Aragó, ha estat d'intolerància lingüística envers el català, expressà el convenciment del fet que,

Els valencians i el primer congrés

Alfons Llorenç

El 13 d'octubre de 1906, «a dos quarts d'onze», al teatre Principal de Barcelona, s'inaugurava el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Un congrés irrepetible, animat per un home de combat, el fogós canonge Alcover. Malgrat el to apològic, sentimental, afectiu i erudit, aquella magna assemblea va denotar una aspiració general per donar un cos científic a la nostra lingüística i a la nostra filologia, per iniciar la normativització i la normalització de la llengua, el «restabliment», com deien els reunits a Barcelona.

La «Convocatòria» deixava clar l'abast del Congrés: «ab més o menys diferències dialectals (la llengua), és la que es parla en les províncies de Barcelona, Tarragona, Girona, Lleida, València, Alacant, Castelló de la Plana, a les Balears, al departament francès del Pirineus Orientals y en la petita regió de l'Alguer, a l'illa de Sardenya». La Memòria insistia: «nostra empresa és per tota la llengua catalana, ab totes ses riques variants». I el Reglament assenyalava: «la llengua catalana, ab

totes les seues variants, serà l'oficial del Congrés».

Tres mil persones, procedents de totes les terres esmentades a la «Convocatòria», a més de romanistes castellans i europeus, s'hi apuntaren. S'ha criticat al Congrés la no procedència del camp lingüístic de la majoria dels participants, i això és cert. Tanmateix, aquest fet demostra l'interès per la llengua i el seu futur de diversos estaments de la societat del moment. Una preocupació que es veurà concretada amb un considerable desplegament d'iniciatives i d'accions, a partir del Congrés, i amb l'inici de treballs seriosos, rigorosos i ambiciosos en les més diverses parcel·les de la cultura i, no cal dir-ho, de la llengua, com la unificació ortogràfica i la sistematització gramatical.

La participació valenciana va ser destacada. Entre els «congressistes honoraris» figuraven el doctor Faustí Barberà, president de València Nova; Teodor Llorente, president honorari de Lo Rat Penat; Vicent Mancho, catedràtic de la Universitat de València; Lluís Fullana, provincial dels franciscans, i la societat «Lo Rat Penat». Entre els «congressistes

efectius» trobem els historiadors Remigi Vicedo, d'Alcoi; Roc Chabàs, de Dènia, i Josep Maria Giménez Fayos, de València, a més d'altres personalitats de València, Oriola i Aiolo de Malferit. Com a president honorari del Congrés hi havia Teodor Llorente, fundador i director de *Las Provincias*.

En la sessió inaugural el representant del País Valencià, el catedràtic Vicent Mancho, diria que la societat Lo Rat Penat es dedicava «al cultiu i al progrés de la llengua comuna» i que «la meua presència ho explica tot». Teodor Llorente, en l'acte de cloenda, que també presidia, junt amb el pare Fullana, seria més explícit: «Germans de la gloriosa Catalunya, /els de l'Illa Daurada i Rosselló, /els d'Alguer, que separa el mar i allunya, /però l'oblit de vostre origen, no; /per a record d'aquest venturós dia, / —per la partida solament amarc—, /València una abraçada vos envia, /arborant com penó de germania /la llengua d'Ausiàs March».

Algunes ponències tractaren temes més directament *valencians*. Menéndez Pidal parlà sobre «Los límites del valenciano»; Bonilla Sanmartín,

a partir de l'autonomia, aquesta situació havia canviat positivament i, més encara, que el procés de normalització lingüística a la franja aragonesa que parla català continuarà. A més, manifestà la seua esperança d'una major col·laboració entre «tots els antics territoris de l'antiga corona d'Aragó on es parla català».

Una llengua, problemes diferents

Jordi Pujol inicià la seua intervenció amb un recurs que li és habitual: un exemple. El president de la República Francesa, François Mitterrand, ha anunciat que 1986 serà l'any d'una sèrie de reunions importants per reforçar la francofonia. És a dir, els lligams entre tots els països del món on es parla francès. I va remarcar que també allà hi haurà proble-

mes polítics: «no saben qui representarà el Quebec, si el Quebec o el govern canadenc»; i problemes de varietats lingüístiques. Tot seguit declarà: «I, si aquesta gent que representa cent trenta-cinc milions de francòfons sent la necessitat d'enfortir la seua llengua», perquè pensen «que la llengua és la clau de la identitat francesa, no té res d'estrany que nosaltres pensem que la llengua és la clau de la identitat catalana i que se senti la necessitat de reunir-se i reforçar-se i organitzar-se».

Se centrà després en els problemes sociolingüístics «diferents a cada indret on es parla la llengua catalana», però amb trets que són comuns a tots. «La força d'una llengua ve de la seva unitat fonamental —va dir— però també del suport polític que té». Remarcà llavors que calia agrair

aquest suport, no ja a la Generalitat de Catalunya, sinó també «a aquelles col·lectivitats que han tingut més problemes i han hagut de fer de vegades més esforç, per tal d'introduir normalitat als plantejaments lingüístics» i cità, com a exemples, la Generalitat valenciana, el Consell Balear i la Diputació General d'Aragó —«és un fet absolutament històric la comprensió que han tingut en aquest tema».

Tanmateix, va reconèixer que «una llengua pot ser destruïda per lleis, però no restablida únicament per lleis». Cal, a més, «el suport i la voluntat de la societat».

L'acte de Poblet inicia un calendari que s'activarà a partir del setembre proper. Les primeres sessions del Congrés tindran lloc, previsiblement, pel febrer de 1986.

Assistents del Primer Congrés

lucions morfològiques de la nostra formosa i rica llengua... Ocasíó vindrà en què es tracte amb més detalls este tema, i llavors es descobrirà lo vel que encubrix els fenòmens, del tot sorprenents, que conté la morfologia de la nostra llengua».

El P. Fullana valoraria molt positivament els resultats d'aquell Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana i, dies després, escrivia a Antoni M. Alcover: «Mon intent, clar està, no podia ser atre que aprofitarme dels estudis presentats per la colla d'il·lustres amadors de la nostra comuna llengua que havien d'acudir per fer vore a l'Europa sancera la vitalitat d'eixa llengua. Mon desig, posarme en un raconet del saló de sessions per aprendre lo que en València no és possible obtenir».

El franciscà de Benimarfull, tan manipulat darrerament per certs individus que no l'han llegit mai, afegia: «Lo que més em va plaure foren algunes esmenes presentades per Vosté (mossén Alcover) i per En Pompeu Fabra. Ja sap Vosté lo poquet que puc fer en favor de nostra llengua; però m'oferixc de nou a treballar, encara que no siga més que portar un granet d'arena, per a eixe edifici grandios, colossal, del restabliment de la nostra rica i formosa llengua».

sobre «La novela catalana de caballerias: Tirant lo Blanch», i Amadée Pagès presentà una comunicació titulada «Observations sur l'utilité d'une édition critique d'Ausiàs March pour l'étude de la langue et de l'orthographe catalanes».

El pare Fullana, per la seua banda, va presentar un extens treball que volia ser una «Ullada general de morfologia catalana». Si en 1905 ja deixà clar que «la morfologia catalana és la mateixa que la valenciana», ara

trencava el mite de la suposada «germanor» de les llengües: no eren, per a ell, «llengües germanes» el valencià i el català; eren tota una mateixa i sola cosa. No fa, en cap moment, la més mínima distinció entre els parlars del País Valencià i de Catalunya. Ben al contrari, al final de la seua «ullada», ens parla de la catalana com a «nostra llengua», sense insinuar cap particularisme. Acaba amb aquestes paraules: «Gran i espacios és lo camp de la Història de les evo-